

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی

استان اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه :

برای دریافت درجه دکترای حرفه ای

در رشته پزشکی

عنوان :

بررسی اپیدمیولوژیک بیماری کالآزار در استان اردبیل

در سال ۸۰ و ۸۱

استاد راهنما:

دکتر شهنام عرشی

استاد مشاور:

دکتر علی مجیدپور

نگارش :

شقایق منوچهری

بهار ۱۳۸۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این پایان نامه را تقدیم می کنم به

عزیزانم:

روح پاک پدرم:

که یاد و خاطراتش همیشه

در قلبمان زنده است.

مادر مهربانم:

که زندگی اش در وجود فرزندانش

خلاصه می شود.

یگانه خواهر نازنینم:

رزا

تقدیم به

همراه و همراز زندگی:

دکتر بابک برمکی

و

خانواده محترم برمکی

فهرست اختصارات:

Abbreviations:

اختصارات	صفحة
ALT=alanine aminotransferase	17
AST=aspartate aminotransferase	17
BT=bleeding time	18
BMA=bone marrow aspiration	22
CF=complement fixation	21
DAT=direct agglutination test.....	21
ELISA=enzyme linked immunoadsorbent assay	22
ESR=erythrocyte sedimentation rate.....	29
IFAT=indirect fluorescent antibody test.....	21
IL=interleukin	11
$\frac{M}{F} = \frac{Mlae}{female}$	56
NNN=Novy –Mac Neal – Nicelle	19
Ph=Phlebotomos.....	9
PKDL=post kala azar dermal Lishmaniosis.....	16
PT=prothrombin time	18
PTT=partial thromboplastin time.....	18

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	فصل اول
۳	مقدمه و بیان مسئله:
۳	موقعیت جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی استان اردبیل
۵	تاریخچه لشمانيوز احشایی در جهان
۵	تاریخچه لشمانيوز احشایی در ایران
۷	تعریف بیماری
۷	اتیولوژی
۸	عامل انتقال
۱۰	راههای انتقال
۱۰	چرخه زندگی لشمانيوز:
۱۱	مخزن حیوانی لشمانيوز احشایی در ایران
۱۱	ایمونولوژی
۱۲	اپیدمیولوژی
۱۴	آسیب شناسی، نشانه شناسی
۱۶	اشکال آنتیپیک کالآزار
۱۸	تشخیص های افتراقی
۱۸	سایر تشخیص های افتراقی
۱۹	روشهای تشخیص کالآزار
۲۰	تست مونته نگرو یا لشمانيوز (Montenegro or Leishmanian)
۲۰	تست های سرولوژیک
۲۱	تستهای اختصاصی تشخیص سرولوژیک کالآزار:
۲۳	درمان
۲۶	ترکیبات آروماتیک دیامیدن
۲۷	سایر داروها
۲۸	پاسخ به درمان
۳۰	پیشگیری
۳۱	عود بیماری و پیش آگهی
۳۲	لشمانيوز احشایی در افراد آلوده به HIV (ایدز)
۳۴	فصل دوم
۳۵	روشها و مواد:
۳۷	فصل سوم
۳۸	یافته های تحقیق:
۴۶	نمودارها
۵۵	فصل چهارم
۵۶	نتیجه گیری:
۵۹	پیشنهادات:
۶۰	ABSTRACT
۶۱	منابع و ماخذ:

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۳. توزیع فراوانی بیماری کالآزار بر حسب سال	۳۸
جدول شماره ۲-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب فصلهای مختلف سال	۳۹
جدول شماره ۳-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب ماه های مختلف سال	۳۹
جدول شماره ۴-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب جنس	۴۰
جدول شماره ۵-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب سن ابتلا (به ماه)	۴۰
جدول شماره ۶-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب مخزن	۴۱
جدول شماره ۷-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب محل سکونت	۴۱
جدول شماره ۸-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب شهرستان	۴۲
جدول شماره ۹-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب فاصله زمانی بین شروع علایم و تشخیص بیماری	۴۳
جدول شماره ۱۰-۳. فراوانی بیماری کالآزار بر حسب تیتر DAT	۴۴

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۴۶	نمودار شماره ۱-۳. توزیع فراوانی بیماری کلازار بر حسب سال.....
۴۷	نمودار شماره ۲-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب فصلهای مختلف سال.....
۴۸	نمودار شماره ۳-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب ماه های مختلف سال.....
۴۹	نمودار شماره ۴-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب جنس.....
۵۰	نمودار شماره ۵-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب سن ابتلا (به ماه).....
۵۱	نمودار شماره ۶-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب مخزن.....
۵۲	نمودار شماره ۷-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب محل سکونت.....
۵۳	نمودار شماره ۸-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب شهرستان.....
۵۴	نمودار شماره ۹-۳. فراوانی بیماری کلازار بر حسب تیتر DAT.....

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به اینکه منطقه استان اردبیل بنا به گزارش های موجود در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یکی از مناطق مهم کشور از نظر تعداد موارد مثبت لیشرمانیا می باشد و از سوی دیگر با توجه به موارد مرگ و میری که این بیماری در طول چند سال داشته است بر آن شدیم تا با انجام این مطالعه، میزان شیوع بیماری و تعداد موارد مثبت آن را بر حسب سن، جنس، ماه، محل سکونت، شهرستان، مخزن و تیتراژ DAT بدست آوریم.

روش مطالعه: این بررسی به صورت مطالعه توصیفی Retrospective بوده، کلیه پرونده های موجود موارد مثبت بیماری در مرکز بهداشت استان اردبیل در سالهای ۸۰ و ۸۱ جستجو گردید و پرونده ۲۰۶ بیمار کالآزاری که تشخیص آنها قطعی بود جدا شد. ابتدا برای هر پرونده یک فرم اطلاعاتی تکمیل شد و سپس اطلاعات به دست آمده با استفاده از برنامه نرم افزاری SPSS آنالیز گردید.

یافته ها: در اطلاعات جمع آوری شده میزان شیوع بیماری در جنس مذکر، ۵۸/۷٪ و در جنس مونث ۴۱/۳٪ بوده است شایع ترین سن ابتلا، سن ۳ سال (۲۶ ماه) و شایع ترین ماه ابتلا اردیبهشت بوده است. از نظر مخزن بیماری، سگ بیشترین شیوع را داشته (۹۸/۵٪) و شهرستان مشگین شهر، شایع ترین منطقه آلودگی می باشد (۴۲٪) و از نظر تست DAT تیتراژ $\frac{1}{12800}$ بالاترین تیتراژ (۱۶/۹٪) و از نظر سال شیوع بیماری سال ۱۳۸۰ بیشترین آمار را به خود اختصاص داده است (۶۳/۱٪) از ۲۰۶ بیمار مورد مطالعه که تحت درمان قرار گرفته اند فقط در یک مورد عود بیماری مشاهده شده و بقیه با درمان بهبود یافته اند.

نتیجه گیری: با توجه به شیوع بالای بیماری کالآزار در استان اردبیل و با توجه به اینکه مواردی از مرگ و میر نیز در این استان گزارش شده است لازم است اقداماتی جهت شناسایی، کشف به موقع بیماران، درمان سریع آنها و همچنین قطع زنجیره انتقال در هر مرحله صورت گیرد.

کلمات کلیدی: کالآزار، استان اردبیل، لیشرمانیوزاچشایی.

فصل اول

مقدمه و بیان مسئله:

مسایل و مباحث دنیای دانش به ویژه علم پزشکی که همواره در جهت بهبود وضعیت سلامت افراد جامعه گام برداشته هر روز کیفیتی مطلوبتر از گذشته را در بردارد. بر این اساس اقتضای توجه به علوم نوین متجلی می گردد ولی در این میان کمال واقعی پزشک زمانی است که علیرغم تمام دانسته ها، بیمارش را از هر لحاظ درک نماید و معنای وظیفه خدمت به هم نوع را بفهمد.

بیماری کالآزار یا بیماری سیاه یکی از بیماریهای بومی استان اردبیل می باشد. استان اردبیل از نظر موارد مثبت لشمانيوز احشایی با دو کانون آلوده در منطقه مشگین شهر و دشت مغان از وضعیت خاصی در کشور برخوردار بوده و از مناطق آندمیک این بیماری به شمار می رود.

با توجه به تعداد موارد مثبت در این استان و گزارشاتی از مرگ و میر، در صورت عدم درمان این بیماری لازم است اطلاعات آماری دقیق از وضعیت کنونی این بیماری در استان و سیر آن در سالهای اخیر جهت آشنایی پزشکانی که در این منطقه خدمت می کنند در دسترس ما باشد تا با همراهی پزشکان و کلیه پرسنل بهداشتی بتوانیم با تشخیص دقیق و به موقع و درمان صحیح آن این بیماری را تحت کنترل در آورده و جان بیماران به خصوص کودکان را نجات داده و آنها را به زندگی عادی برگردانیم. امید است این بیماری در آینده نزدیک در کشور ما ریشه کن شود.

موقعیت جغرافیایی، اجتماعی و اقتصادی استان اردبیل

استان اردبیل در شمال غربی فلات ایران بین مختصات جغرافیایی ۳۷ درجه و ۴ دقیقه تا ۳۹ درجه و ۴۲ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۵۵ دقیقه تا ۴۷ درجه و ۴ دقیقه طول شرقی از نصف النهار گرینویچ واقع شده و وسعت آن بالغ بر ۱۸۰۱۱ کیلومتر می باشد.